

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POSTOM NA MJESEC K 125. ZA TRÖMJESEC K 375 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POSTARINA. — PLATIVO I UTUŽIVO U SIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIJEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREĐNICTVTO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARII“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAČAJU SE. — NEFRAN-KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Više nam je dodijalo i tražimo što je naše.

Živemo u ustavnoj državi i hoćemo da uživamo prava slobodnih građana, da razsudjivamo i izričemo naš sud nad javnim činima vlade i vladinih ljudi.

Nismo mi glasilo naroda bezpravnoga, nego smo dionicici svih gradjanskih izvođenih sloboda. I nismo mi da budemo službenici vlade ili vladinih ljudi, nego smo ti svi da se pokoravamo zakonu. Tu smo da kao javno glasilo ne budemo spriječavani u našem pravu, nego da pravo i zakonitost branimo bilo pred kim. Tu smo da javne čine bilo vlade kao ukupnosti, bilo vladinih ljudi podvrgavamo javnoj kritici?

Od kada to i mi i svi listovi u mojnjici možemo podvrgavati javnom судu i ministre i namjesnike i vlade, a nemožemo čini jednog c. k. poglavara, jednog c. k. suda ili jednog c. k. državnog odvjetnika ili profesora ili bilo kojeg drugog činovnika? I od kada nezakoniti čini nesmijemo nazivati svojim pravim imenom, ako ga počinio činovnik?

Hoćemo da imademo svoje pravo i imat ćemo ga.

Mi smo ustrpljivi do skrajnosti, pa ako bez reakcije i možemo kad hoćemo trpit, zar je naše ustrpljenje dole da ćemo trpit i onda kada nećemo da trpmo radi obće koristi u najsvetijim gradjanskim pravima?

Mi mislimo da je svaki javni či svakog javnog čovjeka pa i činovnika podvrgnut kritici i u tomu nas nitko nemože smetati.

Imademo pravo da svako zlo djelo, koje spada po svojoj naravi na javnu upravu, iznosimo u javnost i da ga nazovemo svojim imenom i do potrebe da ga ožiglošemo.

Bili smo ustrpljivi dosta.

Zaplijenjeno

I tko će nas u tomu spriječiti?

To sve zbranjiva zakon, a i mi, javno glasilo, dužni smo štitići čestitost javnih ustanova stvorenih ne radi činovnika nego radi naroda, građana, koji uzdržavanju tih ustanova doprinajašu.

Nije li to htjeti ožigosati sa strančarstva i mogućeg krivog vještva — po obćem tumačenju gradjanstva — čovjeka, koji je u tome iznad svake sumnje? Kad je taj vještak — osoba sveobeg štovana i do skrupoloznosti poštena — da i najmanje povoda da se o njemu može sumnjati? Zašto se od vještva izključuje obični sudbeni vještak dr. Grgo Bogić?

Zaplijenjeno

Mi tražimo samo pravice i pravednosti. Neka bude kažnjena tko je pred zakonom skrivio,

Nije li pravedno i pošteno što mi pitalo i tko nam može i smije zabraniti da ustanemo u zaštitu ustanova veoma važnih za javno dobro?

Strančarstvo je i strančarska kritika zar, ako ne odobravamo da jedan profesor ili njegov starješina izkazuje se svakim svojim činom pa i u školi strančar, nad nedužnom djecom; ako ne odobravamo, da se taj profesor odjeva u svečanu crnu i drži nadgrobne hvaloslovje čovjeku nesretnu pogiljnu u hvaloslovje i tučnjavi te ga iztiče kao uzor čistoće, a zna se, zašto tje pogiljnu; ako moramo u interesu uzgoja naše djece zahtijevati, da taj i takav profesor makne iz našega grada.

I tko nam neće dati pravo? A ne poslušaju li nas starješine u interesu naše djece, poči ćemo još i dalje. I tko će nam zabraniti da štimmo našu djecu? Zar nam se u tome može predbacati, da postupamo mržnjom strančarskom? Ili smo mi krivi što novo izabrani-liečnički vještak, što sudac, što profesor pripadaju jednoj te istoj stranci?

A kad smo jednom kod ovog slučaja, opažamo da se mi nijednom rieči ne pritimo u tok izvida i razprava kaznenih. Mi se ljudima, koji imadu s tim poslom baviti se ili se bave, niti ne približavamo. Ali opet nemožemo a da ne naglasimo, da je uprav ovaj slučaj ujedino posve očito neke činovnike i svu onu četu njihovih dnevnih drugova.

Neka gospoda previše važnosti daju nekim posve očitim stvarima, koje po svojoj naravi, po svojem razvitku te važnosti nemaju i nemogu imati, i bilo bi žalostno kad bi je imali.

Ali tko nami može zabraniti da jemo važnosti u istinu posve važnim stvarima?

mu je kabinet grofa Stürgha, ministra na stave u njegovome kabinetu.

Novo ministarstvo sačinjavali bi: grof Stürgh predsjednikstvo; barun Heynold, do sadašnji namjestnik u Moravskoj, za unutarnje poslove; vitez Husarek za bogoslužje i nastavu; dr. Hohenburger za pravosudje; dr. Meyer za financije; dr. Rössler za trgovinu; Trnka za ministarstvo javnih radnica; barun Forster za željeznicu; prof Braf za poljodjelstvo; general Georgi za domobranstvo; Zaleski ministar zemljaka za Galiciju.

Kabinet grofa Stürgha je činovnički, izuzev ministra pravosudja, a iz Austro-Ugarskog ministarstva u njemu su, uz ministra predsjednika, dr. Hohenburger, Georgi, dr. Meyer i Zaleski. Nove ministre predstavljaju bečke novine kao sile prvega rovca.

U novom ministarstvu zastupani su i Česi, i oni po činovnicima, ali ova okolnost veoma malo će uplivati na držanje čeških zastupnika. U ovom pogledu veoma je značajno što pišu prazki „Narodni Listy“. „Ako — kažu oni — naslijedni baruna Gautscha odluci se da Česima ukratko ono što je Gautsch htio dati, tada može se očekivati kritična situacija u parlamentu. Za ovaj slučaj može se predvidjeti vrlo bučno zasjedanje carevinskog vjeća. U ostalom odstup baruna Gautscha svima je dobra pouka. Dosta je tih izmenjenosti, i skrajnje je već vrieme, da se udari čvrst osnov za buduće odnosa. I još preće je, da dodje do sporazuma u Pragi i u Beču. Ako ne dodje, to će svaki, kogod došao, morati računati sa težkim krizama, za rješenje kojih bit će potreba samo muževa pogleda i preza baruna Gautscha, ali muževa željezničkog živaca i čvrstog zdravlja, koji u odsudnom času neće odustupiti!“

Prijaci vežu svoje pristajanje uz kabinet grofa Stürgha s rješenjem njihovih tražbi, gledje gradnja kanala u Galiciji. Kršćanski socijalci već su se izjavili, da će novoj vladi glasovati narodne potrebiti, a kao stranka državnog porekla podupirat će svako nastojanje za radnu sposobnost parlamenta, eventualno i podupirati kabinet grofa Stürgha, ako budu interesi nove vlade i stranke paralelni. Pridržanje dr. Hohenburgera smatra se kao koncesija njemačkom narodnom savezu.

Gledje južnih Slavena čuje se da će njihovo držanje ovisiti u prvome redu o rješenju željezničkog i sveučilišnog pitanja. Dalmacija ide u susret novom ministarstvu bez ikakvih osobitosti nuda. Novog ministra trgovine barunu Rössleru prikazuju kao dobrog poznavaca Dalmacije i njenih potreba, ali bilo je u zadnje dobu u ministarstvu više takovih ljudi, pa i u slavenskih krugova, a Dalmacija nije osjetila nikakve promjene na bolje.

Makarska.

Izbor zastupnika grada Makarske i odgovor na utvraško-demokratske laži.

VI.

4) Kajo Bašković, absoluirani geometar, bio je od obč. upravitelja uvršten u imenik birača. Protiv njegovom uvrštenju pravaslik prikazali su pritužbu, a obč. upravitelj odlukom 26/1911 br. 4132 izbrisao ga, jer je sibilja prebivalište dotičnika na Metkovićima. Nu uprkos posvjedočenju obč. upravitelja, poglavnik Simonelli ponovno ga uvršta. Pravaš ponovno i neoborivim dokazima dokazuju, da je rečen Bašković, odlukom Pokraj. finan. Ravnateljstva, bio premješten kao dnevničar pri uredu očevištva na Metkoviću još prvim veljačem t. g., a s druge strane da absoluirani geometar ne može dobiti pravo pripadnosti u smislu da je više tehničke nauke svršio, jer je poznato da geometri poput lječnika dovršuju samu djelomično sveučilišnu nauku. Nu zaluđu su svi razlozi. Simonelli je poznato, da Kajo Bašković u Makarskoj ne prebiva; upozoren na to, odgovori, da

je njemu obč. upravitelj na Metkoviću posvjedočio, da Kajo Bašković onama prolažno boravi. Jedan dakle, koji je pridjeljen od više mjeseci javnom državnom uredu, iako takar bio imenovan od Pokraj. finan. Ravnateljstva, po tumačenju Simona — Bošnjaka nalazi se u prolaznom stanju kao jednostavni prolaznik.

Ovako postupa Simonelli kad se tiče jednoga starješnika, a sve je obratno postupao u pitanju Ante Baškovića, brata rečenoga Kaja Baškovića, a to sa shvatljivog razloga, što je Ante Bašković pravaš. Ovaj potonji plaća u Makarskoj izravno porez na temelju kojeg pripadalo mu je izborno pravo u gradu. Odsutan je u toliko iz Makarske, što se je pošao usavršiti u svom zanatu, e da za tim položi popisani obričničko-tanatistički izpit. Dakle radi se u ovom konkretnom slučaju o skroz privremenom odsutnosti. Sve je ovo notorno poznato, ipak Simonelli ne dozvoljava uvrštenje Ante Baškovića, s jednostavnog i veoma razumljivog razloga. Navedeni primjeri najbolje ilustruju djelovanje Simona, onog Simona, koji se razmeće njegovom „nepristranošću“.

Od navedenih, prva trojica su glasovali za Šarenjaka Jurakovića, dok četvrti je Šarenjaku Jurakoviću, da se Česima ukratko ono što je Gautsch htio dati, tada može se očekivati kritična situacija u parlamentu. Za ovaj slučaj može se predvidjeti vrlo bučno zasjedanje carevinskog vjeća. U ostalom odstup baruna Gautscha svima je dobra pouka. Dosta je tih izmenjenosti, i skrajnje je već vrieme, da se udari čvrst osnov za buduće odnosa. I još preće je, da dodje do sporazuma u Pragi i u Beču. Ako ne dodje, to će svaki, kogod došao, morati računati sa težkim krizama, za rješenje kojih bit će potreba samo muževa pogleda i preza baruna Gautscha, ali muževa željezničkog živaca i čvrstog zdravlja, koji u odsudnom času neće odustupiti!

Dva tobože nezakonita glasa.

Vjeć protivnici, da su dva tobože nezakonito glasovali za pravaškog kandidata, jer su osuđeni radi § 81 k. z. Na primjeri tko ono čita može pomisliti da će biti štograd i istine u tome, premda je smješto pomisliti, kad se zna da je izborna imenica konačno bila uređena od poznatog poglavara Simonella. Na stvari je ovo. Godine 1908 gradjanstvo je priredilo ovaciju Klariću, kao odgovor na laži i klevete protiv njemu. Tom prigodom našlo se je „dobri duša“, kakvom obilježju Šarenjaka Jurakovića, da su pod prisegom svjedočili, da su neki pravaši vikali: „doli bajunete“, i „bamčimo žandara u more“. Na temelju njihovog svjedočanstva, dotični bili su i odsudjeni. Nu Njegovo Veličanstvo Previšnjem Odlukom 4 srpnja 1911, udostojalo se je da pomilovati sve osuđenike, pretvorivši kazne nekim na par dana zatvora, a nekima na neznačinu novčanu globu. Kako smo već kazali, Simonelli je bio utanačio rok izbornim rekrimiranjima uključno 12 rujna. Dotični pridoneli su mu od okružnog Sudu u Splitu odnosne dokaze još na 11 rujna, dakle dan prvo nego je rok isticao što ga je Simonelli ustanovo. Ne treba pak bit „dubokouman i vriedan pravnik“, a la Dr. Bara Vranković i Ivan Zanchi, a ipak znati da je § 6 st. 2 br. 5 zakona 15/11 1867, po kojemu kazne poslijede radi političkih delikata utrnavaju se odmah nakon izvršene kazne. Dotični izvršili su kazan četiri dana pred izboru, i po tomu bili su podpuno u svojim gradjanskim pravima.

Kako dakle nezakonosti imade u tim glasovima? Za firmu Nonković-Juraković-Ribić-Vranković misli, da ne treba voditi računa ni o Previšnjem Pomilovanju, kad imadu Simonelli uza se? In to se svadja da tobožna razvikanja nezakonitost!

Ostali privigori.

Poslike poraza, što su Šarenjaci pretrpili izborom gradskega zastupnika, svakim je kriv. Na osobiti su načini kivni na čestitog i značajnog poreznog nadzornika gosp. Križinu, koji je poznat zbog svoje skladnosti i pravednosti. Krv im je također poreznim činovnikom Grubišić, iako je ovaj odputovao prvi kolovoza na Metkoviću, pa je imao uđela u izbornim poreznim pripravama, koliko Pilat u viroviranje. Mi nećemo brinuti napadnute, jer oni i ne trebaju nikakve obrane, već ćemo se pozabaviti tim privigorima. Protivnici privigoraju, što su Milivoj Madunić i Andrija Želić glasovali, jer

da oni nisu mogli imati pravo glasa, tože jer su siromasi. Na ovo im odgovaramo: Madunić i Želić uz njihovu mirovinu imadu i drugih prihoda od njihove zarade. Oni posjeduju i nepokretnina i u drugim občinama, i u obče više nego li posjeduje glavni sastavljaju onih bljuština i laži u utvraško-demokratskim glasilima. Privigoraju zakonitim glasovima: Marina Šrača, Miha Raffanelli, Ivana Šantića. Odgovaramo: posljednja dvojica pošteni su obrtnici koji od više godina tjeraju svoj obrtnički zanat i za to porez plaćaju, pa kao takovi imade izborni pravo. Prvi je pak posjednik, a uz to poštenom svojom zaradom imade prihoda, kud i kamo većega nego li su lukavci predbacili, pa je i on zakonito mogao glasovati.

Nu dok protivnici ovako lažljivo predbacivaju, mi ćemo naprotiv njih da upitamo: sto posjeduje Hrčić Ante Bigava? Kako mogu imati pravo glasa Dr. Šrača, Šiman i Martin, kad je poznato da žive u zajednici? Sto posjeduje i kakovog prihoda imade glavni poduzanik naprednjačko-demokratsko-socijalističko-ateističke sekte, V. Pečki Ivanov, koji je za smrć i ruglo i malo djeći po Makarskoj? Kako može imati pravo glasa Glavinia Ante P. Ivić, kad je pravomoćnom osudom mjestnoga c. k. kotarskoga suda od 6/2 1906 Br. U 41/6 po § 399 za uvjek izgubiti dozvolu obraća mesenja, kako je poznato i mjestnom poglavarstvu, tako da g. 1908 poglavarstvo nije ga hotelo uvrstiti, dok naprotiv Simonelli ove godine, uprkos svega, dobio je izborno pravo?

Prigovaraju, da je lječnik Barbieri i Števi Pavlović naumice povisena lica dohodarina. Svakom je u Makarskoj poznato, da Pavlović imade u obće prihoda i velikog najmovnoga dohodka, pa da je više nego opravdano što mu se lična dohodarina povisila. Zar, jer je on član Šarenjake bande, da mu se nesmi porez posvistiti? Zar nije poznato svakom u Makarskoj, kako lječnik Barbieri imade prihoda, kako malo koji drugi lječnik u pokrajini, a sve zahvalje pomoći občinskog lječnika Jurakovića. Zar se ni njemu nije smio porez posvistiti, valjda stoga što je u njegovoj lječnici glavno leglo svakogakog opadanja i pretresivanja? Zar ova dvojica prama svojim prihodima i danas razmjerno ne plaćaju manje nego mnogi od manjih obričnika? Zar u poreznoj komisiji nisu i dva utvraško člana, Ante Ivanović i Piero Rismundo? Zar nam nije poznato, kako je stari Piero Rismundo glasovao i podpisao da se rečeni porez povisi? Ipak ovaj čovjek, koji je glasovao i podpisao, imao je srca poći u Zadar, da se pritribi protiva onomu za što je glasovao i što je podpisao. Shvaćamo njegovu stvarnost, ali baš s toga, oni koji su ga na to naveli, aki su mu istinski prijatelji, nisu smjeli nikad tako grubo staro čovjeka upotrebiti.

Štovani čitaci nek sad prosude, koliko su ozbiljni i temeljiti privigori naših protivnika.

DOMAĆE VIESTI.

Hrvatsko-slovenski klub u Istri.

Dne 30. pr. mj. sastali su se članovi hrvatsko-slovenskog kluba na istarskom saboru u „N. Domu“ u Trstu. Sastasli su izvješće ovlaštenog odbora za premještenje učiteljske škole iz Kastva; razpravljali su o tom i o najnovijim dogodajima tamo te stvorili shodne zaključke i dali naputke mladži i občini Kastav.

Razpravljali su nadalje občenito o drugim narodnim školskim te o upravnim i gospodarskim pitanjima Istre.

Osobiti predmet razprave bio je pitanje novih željeznicu u pokrajini te je klub zauzeo svoje stanovište prema najnovijoj akciji zem. odbora u tom pitanju.

Glede ustanovljenja novog okružnog sudišta u Puli dane su upute predsed-

Zaplijenjeno

NOVO MINISTARSTVO.

Barun Gautsch pao je u času kada je sa stolicu ministra predsjednika doveliknuo u parlament, da svi narodi Austrije imaju prava biti zastupani na vlasti. Naslijednikom

ničtu kluba radi izjave u tom predmetu.

Rješena su takodjer neka unutarnja klubска pitanja.

Razrast hrvatskog sabora.

"Narodne Novine" donose ručno pismo vladara, kojim se hrvatski sabor sastavlja za 7 ov. mj., da sasluša kraljevsku poruku, a ta je, da se sabor razpusta.

Talijanaš o svepravnaškoj konferenciji.

U listu glasovitog izumitelja "osart" dura Bartoli-a "L'idea italiana" u Rovinju, neki dr. Veritas vrlo je zabrinut za cjelokupnost Austrije. Toj zabrinutosti dala je povod onomadna svepravna konferencija u Zagrebu. Taj se dr. Veritas naime snebiva, da je na toj skupštini bila zastupana i Istra i da je u vrhovno veće stranke bio izabran za Istru dr. M. Laginja. Čudi se nadalje, kako se mogu brojiti u zemlji velike Hrvatske, Dalmacija i Istra, koje nemaju nikakvog posla s Hrvatskom, koja je jedan dio jedne strane države. Izrugava se napokon tim sanjarima o budućoj velikoj Hrvatskoj, jer da je Istra talijanska zemlja, u kojoj su jedini gospodari Talijani, te da se sam velike Hrvatske moći će se obistiniti samo na peplu talijanske kulture. Pita na koncu taj diplomiromi Veritas "što bi rekli Staleni, koji na svakom koraku nas denunciraju kao pogibeljne nepratelje Austrije itd. itd., kad bi smo mi Talijani činili to isto i kad bi smo s našim izaslanicima sudjelovali u ravnateljstvu i odboru družava i političkih stranaka u talijanskom kraljevstvu, koje je po državnom pravu prema Austriji strana država, kao i Hrvatska?

Pulska "N. Sloga" odgovara na to tome dru. Veritas dostojanstveno, da Hrvati nisu imali koliki težnja ići izvan sklopa ove monarhije, a da jedino želimo svoje sjednjenje pod svojim zakonitim vladarom iz Habsburške kuće. Na upit samozvance "Veritasa" što bismo mi rekli, kad bi Talijani bili članovi uprave i ravnateljstva stranaka i družava u kraljevini Italiji, odgovara jasno i bistro: "ništa! / O tome ni vodimo nit' čemo voditi računa, to di morao biti posao austrijskih oblasti, jer nama je savsim indiferentno, da li je koji austrijski pouzdanik, kao n. pr. Dr. Rizzi, talijanski komendatur, kao što se ne bri-gamo u kakvom odnosu stoji Lega nazionale sa iredentiskim družtvom "Dante Alighieri" iz Italije, i koliko novaca daje ovo druživo austrijskim Talijanima za njihove političke svrhe i težnje. Isto tako mi nismo nikada naše Talijani pitali računa o njihovom djelovanju sa političarima svake drake u kraljevini Italiji i propagandi za kraljevinu Italiju u našim stranama na političkom i crkvenom polju, a što sve do-lazi iz Italije. Za sve to nas nije briga; mi se brinemo samo da očuvamo i propo-dujemo što je naše i branimo da nam pohlepa talijanska štograd našega ne otme".

† Franjo Arnold.

Dne 1. ov. mj. premišljuju je u Beču neglom smrтi javni bilježnik u Zagrebu, dvorski savjetnik i podpredsjednik Prve hrvatske štedionice Franjo Arnold.

Pokojni Arnold bio je od one vrste opozicionaca koji su uvećili dobro vi-djevani u banskim dvorovima. Za Rauchove vladavine imao je Arnold postati podba-nom, ali dogadjaj to spriječio. Godinu osamdesetih sudjelovao je kao narodni zastupnik i član centra. Prošle godine kandidirao je kao pristaša dra. Tomašića, ali je u izborima propao. Neko doba bio je predsjednik zagrebačkog "Kola" i hrv. pjevačkog Saveza.

Hrvati pravnicu i inozemstvu.

Hrvatska vlada svojedobno je ustavnila 10 štipendija za pravnike u inozemstvu. Prislijelo je 16 molbenica, te su po-dieljene štipendije šestorici pravnika treće godine i četvorici svršenih pravnika. Neki su od ovih već odputivali u Berlin, u Beč i u Pariz.

Hrv. ak. društvo "Velebit" u Innsbrucku.

Ovo je društvo na svojoj prvoj re-dovitoj sjednici 28 listopada konstituiralo se za zimski semestar ovako: predsjednik Ivan Matanić, cand. med.; podpredsjednik Josip Medvedj cand. med.; tajnik Josip Variola, stud. med.; blagajnik Vicko Mrčić, stud. med.; knjižnjak Radoslav Miletić, stud. med.; revizori Josip Marošević i Janko Božić, cand. med.

IZ GRADA I OKOLICE.

Za gradiški vodovod. Namjesničivo je odgovorilo na podnesak naše občine, da bi ministarstva unutarnjih posala i javnih radnja bila pripravna uzeći u pretres molbu Šibenske občine glede pripomoći za proširenje vodovoda, ali da je prije svega potrebno da ministarstvo sazna za odnosaže između občine i uprave željeznicu u pogledu vlastitnica vodovoda.

Ovakav odgovor nezbiljan je, a kaže da država uobiće ne misli baviti se ovim pitanjem. Ta pogoda između občine i uprave željeznicu nalazi se kod ministarstva željeznicu i nije težko ministarstvu unutarnjih posala i javnih radnja dobiti uvid u spise. Ali da, takav je već birokratički sistem u Austriji!

Naše zapljene. Dva broja redom brijahu nam zapljene, od 1 i od 3 ov. mj. Naši vanjski preplatnicima odposlano drugo izdanje broja od srede, dočir broj pet zapljene nam je kad je list već bio u pokrajini tako da ne bijasmo u stanju prirediti drugo izdanje. Ova zapljene nanose nam ogromne štete pa je red na pristašama stranke da nas podupri, da list ne klonje pod ovakovim udarcima.

Dar listu. Gdje Ivanica ud. Jurčić Šinja poklonila je našemu listu 7 K. Rodoljubnoj gospodri na ovom hvalevrijednom činu svesrdna hvala.

Vjenčanje. Danas se vjenčaju gosp. Štefko Bogić, naši sumišljeni, sa gospodnjom Irenom Grubišić, dugogodišnjom po-zivnom i vrstnom članicom diletantskog kluba našeg Sokola. Mladom paru želimo od srca svaku sreću.

Odlikovanje našeg Sokola. Naš Sokol dobio je počastnu diplomu za pred-mete izložene na sokolskoj izložbi u Zagrebu.

Na skupštini hrv. sokolskog saveza, koja se danas obdržava u Zagrebu, odputovao je za župu Krešimirov brat Vladimir Kulic.

O dogodaju, prigodom kojeg je našao smrt Ante Ćižmir pok. Mate, ne-smijemo govoriti, da ne dirnemo u osjetljivost gosp. državnog odvjetnika.

Promet u Šibenskoj luci. Od 23. listopada do 3 ov. mj. doplovili su: "Marco Polo", 195 tona, kapetan E. Scarpa, iz Ortole za Mletke da krca uglen; "Cassiopea", 198 tona, kapetan A. Fiorio, iz Nogara za isto mjesto, da krca uglen; "Clara", 2540 tona, kapetan M. Martinolić, iz Trsta, da krca celulozu za Alžir; "Emma", 412 tona, kap. F. Scopich, iz Mletaka, da krca uglen za Trst; "Audax", 1222 tona, kap. Muvio, iz Mletaka, da krca drva za Napulj.

† Stana Mialjević. Iz Zadra prima-mo, da je mrtvo tielo naše sugrađanke gospodice Stane Mialjević nadjeno na obali blizu seli Kalj prama Zadru. Nesretnica utopila se pred više dana i more ju tek jučer izbacilo na obalu. Ostavila je više pisama, u kojimajavla svoju namjeru da skonča život te razpolaze svojom imovinom. Bog joj se duši smilova!

Za gradnju Luke u Hramini kod Murteru razpisana je javna dražba za 18. ov. mj. lučkog poglavarsvta u Zadru.

STRANCI U ŠIBENIKU.

Prispjeli od 28 do 2 studenoga.

Grand Hotel Velebit: Pilic Petar, trgovac, Zadar; Dr. Peter Botteri, Zadar; Dr. Jakov Gjivojanović, Zadar; Stampačija Mate, posjednik, Mali Lušinj; Marušić Ivan, činovnik, Zadar; Marušić Palika Sime, trgovac, Zadar; Alberti Angejo, trgovac, Trst; Bosanac Alfred, trgovac Beč; Mandoski Emil, putnik, Beč; Eisler Adolf, putnik Beč; Schneid Max, trgovac, Beč; Nikolic Alfred sa sinom Knin; Vigat Vladimir, finansijski stražar, Zadar; Finzi Rafael, putnik Rieka; Relj Božo, gostoničar, Šibenik; Grubišić dr. Jere, odvjetnik, Drišić; Hnimsath D., privatnik sa suprugom, Köln; Galjut Kristo, činovnik, Dubrovnik; Bühn Adolf, putnik, Beč; Weiss Herman, putnik, Beč; Bosnić Yeron, Konobar, Rieka; Schennebeck Adolf, putnik, Beč; Zdenko Roman, putnik, Trst; Förster Josip, c. adnponorčnik, Sinj; Siebenbache Ante, glazbar, Beč; Kleedorfer Jozica, glazbarica, Beč; Lüger Rudolf, glazbar, Beč; Peterka Hans, učitelj glazbe, Beč; Petarka Mieka, učiteljica glazbe, Beč; Horak Ante, Glazbar, Beč;

Hotel Krka: Picin Pavao, putnik, Trst; Wimmer Franjo, putnik, Beč; Concián Ante, putnik, Trst; Ranko Juraj, posjednik, Rogoznica; Josip Crevrat, putnik, Trst; Markovina Marko, trgovac, Split; Šefko Ivan, putnik, Trst; Stefan Dragutin, putnik, Trst; Adum Mate posjednik, Zlarin; Čitin Šain Šime, posjednik, Vodice; Panili Vinko, viši preg. fin. straže, Drišić; Dr. Ivan Butić, odvjetnik, Drišić; Dr. Ivo Konta, vojnički liečnik, Šibenik; Glinškog Dragutin, putnik, Beč; Josip Nakić, trgovac, Drišić; Büchler Hugo, putnik, Rieka;

Schmidt Adolf, častnik, Mandalina; Cajutović Petak privatnik, Sinj; lie Santo, agent, Trst; Spasoje Čušić, privatnik, Zadar; Crevrat Josip, putnik, Trst; Barić Marija i Kornelija Murvar, Murter; Nejedly Dragutin, c. k. sum. savj., Zadar; Roth-muller Hugo, putnik, Beč; Ante Kandžić, učitelj, Primošten; Petar Uroda, trgovac, Drišić; Bruglia Josip, posjednik, Drišić.

Hotel de la Ville: Jovo Ivanović, nad-glednik duhanja, Jmotski; Burger Martin, putnik, Beč; Gursky Ferdo, putnik, Sisak; Dures Frano, trgovac, Beč; Csallné Albert putnik, Beč; Vladimir Vigatin, fin. nadstr. Knin; Vučetić Marin, učitelj, Benkovac; Vladimír Novaković c. k. viši inžinjer, sa gospodinom, Sinj; Cjurjević Valerij, tehnik, Beč; Spielmann Benjamin, putnik, Beč; Malabotić Enika, posebica, Trst; Printz Jozica, posebica, Trst; Schubert Oskar, trgovac, Beč.

Iz zemlje Ćuka.

Pod ovim naslovom donjet ćemo niz pisama, koje preporučujemo na čitanje i proučavanje a i na razmišljanje. Potiču od jednog našeg prijatelja, koji ih opet dobiti u ostavstini jednog svog prijatelja. Ta pisama mi oboljelodjanojemo bez sistematičnog reda, a prvo glasi:

Dragi Prijatelju! Nije ni u zemlji Ćuka nego kao i kod ostalih ljudi. Jede se, spava i radi. Ste-pen udjele je različit, način javnog života je ose-đajan, običaji su čudnovati, prometa sredstava su težka, življene je trudno u tundrama i na moru, ali kao svukud i amo prodirje evropske kulture.

Nemoj misliti da nešam. Ćuci su ljudi, pa veća veoma dobra su ljudi, koji bi se mogli po svojim sposobnostima lepo razvijati. Ali, zato da se nebrigejimo mnogo, pa ipak se hvale slavnom prošlosti i nadaju se lepoj budućnosti. Žive Ćuci u susjedstvu Kurjaka i Tungaza, a kod njih i između njih imaju dosta Samojeđa. Spadaju makar i kroz deset ruku pod gospodstvo rusku.

Moje je mnenje da nevalja držati mnogo do onoga što jedan narod sam o sebi govori, nego da i ljudi i narode valju suditi prema njihovim javnim uredbam, a opet je najlažnije te uredbе razsuditi po najglavnijem t. j. onoj koja zajamčuje slobodu, imanje, misao, čest nami smrtnicima u ovom dolini suza. Meni je n. pr. dosta znati za dobu, kad su rimski sudci počeli postajati stranci i podmitivci i već znam kad je rimski narod izgubio vlasti od svjetom i propao. Naprotiv i malo naroda bilo vidi veliki, ako su podvrzni uvjeti po svojoj volji samo kreposti.

Kako ti rekoh, Ćuci su dobar narod, ali je plah, previše podlažan, od straha veoma obziran. Mnogi ljudi i stanovnici sami su im nametnuti te-reći. I ja još neznam što bi baš prislašo njima, a sto prilikom u kojima živu.

Cuci dakle imaju, kao i mi, zgradu gdje se one previše spomenuta dobra čuvaju, ali da vidiš čuda. Mi, kao i drugi prosvijetljeni i slobodni narodi, predstavljamo pravdu u obliku djevice zav-ezanih očiju sa golim mačem i tezljom u ruci.

Zaplijenjeno

Tvoj sam
Ćuk-Ćuković.

Sledi na četvrtoj strani.

Marko Markovina SPLIT Telefon 93.

Skladište i Zastupstvo

Peći i šparherda,
- Eternita -
Cijevi, dimnjaka i pločica
: keramike :

Stakala prostih i ornamentalnih
Papendeka tankog i debelog
Zahoda porculane i t. d.

Grubišić & Comp. u Šibeniku

Odpravnštvo i stovarštvo za umjetno gnojivo

CALCIUMCIANAMID-A

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).

Upute i razjašnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Vrućina i žedja . . .

Oslabljen i umoran

postane svaki, koji si u vrućim danima gasi žedju sa vinom ili pivom.

Veselje za rad i jakost

očuva si pak svaki, tko popije za ugašenje žedje času ohladjene kave "ENRILIO".

Ovaj "Enrilio" zavrjetak se pripravlja na posve jednostavni način. Uzmi u 1 litru vode 2 punje řilice (10 grama) "Franckovog" kavinskog nadomestka "ENRILIO", pusti to 5 časa dobro kuhati; kod 1. vrijenja 1 put izmjese, pusti zatim 3 časa, da se staloži, odlij zavrjetak, pridometni neštador, te pusti, da se sve to ohladi.

1 litra te ukusne kave "ENRILIO" stoji sladrom zajedno samo

2-3 p.

Ako se sa mličkom

gorka piće, jest kava "ENRILIO" (6 grama na 1/4 litre vode) izvrstan zajutak, a takodjer i večera

Ova kava "ENRILIO" proizvadja se jedino u tvornici HENRIKA FRANCKA SINOVU U ZAGREBU, a dobiva se u svakoj trgovini špe-ćerajskoj robe.

Uspješno se oglašuje

u „Hrvatskoj Rieći“

izravne rijetke voza prega sa breži i poštanskim parobrodima.
Opredjene strane svijeta
naredno na programu
Hamburg - Newyork
Hamburg - Philadelphia
Hamburg-Australija Hamburg-Mexico
Hamburg-Brazilija Hamburg-Africa
Hamburg-Canada Hamburg-Engleska
Hamburg-Cuba Hamburg-Françouska

Zahvaljujemo putovima
Putovanje u Indiju, u Japan, Ameriku, te vozače po sredozemlju moru. Putovanja na Slevor na Island, na Sveti Petar, na Sveti Ivan i na Sveti Petar u Španjolsku. Putovanje po Španjolsku, na Sveti Petar, na Sveti Ivan i na Sveti Petar u Španjolsku.

Uputi se salju i po putem Hamburša.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linie, General. agentura za Primorje, Via Porpora.

Bolestni na plućima, na grlu,

- na zaduhi -

Tko hoće da se reči plućnih bolesti ili globolje, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma koko ona bila stara i činila se neizjeđivo, neka se obrati na **A. Wolffsky** Berlin N. 37, Weissenburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog lečenja. Knjizice badava.

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kingeških srebrarija

Žilica, viljuška i noževa.

Zajamčena izrada sa 90 grama čistog srebra.

Počata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu draga kovini.

Bogati ilustrirani članki. Tvorilice stalne cijene.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Nuzzaslužba!

POSVE BADAVA šajjem jedan ele-gantni iz amer. double zlate odulji ili dvostruki lanac sa privjeskom onom, koji mi pošalje 100 adresu, na koju ja moj katalog badava poslati mogu. Adrese imaju biti od "obrtnika, namještka, činovnika i ne više od 100 adres na jejun mjestu. Ovih 100 adresima ima se točno i razgovrano napisati na 100 biljel ceduljama u veličini od 8 cm. širine i visine, sa naznakom kod svake adrese: Ime i prezime, zamjanie, mjesto, zadnjina pošta i zemlja. Pošiljka ima biti sa 20 filira frankirana te najdalje do 1. studenoga priposlata na

Leop. Schaechter, Beč XVI./4.

Lerchenfeldergürtel 5-7.

„Djački Dom“ u Zadru

KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obskrbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpljenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesecni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravni tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.). Za uslove obrati se ravnateljstvu.

Pravila šalju se bezplatno.

Ravnateljstvo.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI”

Najnovije brzojavne vijesti primljene u jutro rano 5. studenoga 1911.

Novi izbori u Hrvatskoj.

Zagreb, 4 studenoga. Sabor je sazvan da se odmah raspusti. Džiži se, da kraljev reskript sadržava odluje obrazloženje gledje raspusta sabora.

Vlada raspisat će odmah nove izbore. Novi sabor bit će nazvan za 7. veljače.

Koalicija namjerava obnaradovati program kojim će opravdati svoje postupanje proti Tomašiću.

Vlada nuda se kod izbora dobiti 45 od 88 mandata, ali ove nade preveć su ružičaste, jer će i vlada i koalicija imati proti sebi jaku pravašku stranku koja bi mogla osvojiti jedno 40 mandata.

Budimpešta, 4 studenoga. „Pester Lloyd“ također drži da će sabor biti raspisani, jer Tomašić neće da se upusti u dalje pregoyore sa hrvatsko-srbskom koalicijom.

Odstup Tomašića?

Beč, 4. studenoga. U ovđešnjim političkim krugovima drži se, da Tomašić neće provesti izbore u Hrvatskoj nego da će odstupiti skupa sa Khuenom, kojemu nije dalek konac.

Naše željeznice.

Beč, 4 studenoga. Pitanje ličke željeznice nije još definitivno rješeno. Odlučit će o njemu, da li će se željeznica gratititi, zajedničko ministarsko veće koje se sastaje na 20. o. m.

„Reichspost“javlja, da će se pruga Split-Aržano-Bugojno sigurno graditi istodobno s ostalim bosanskim željeznicama. Zajedničko ministarstvo financira izrađuje osnovu o pokriju troškova za pregradnje ukokračnih željeznica na normalne. Osnove bit će službeno objavljane prije 20. o. m.

Novo ministarstvo.

Beč, 4. studenoga. Kralj je primio u audienciju odstupnive ministre, a onda je zaprisegao nove ministre. Uprava ministarstva za poljodjelstvo povjerena je poljačkom ministru zemljaku Zaleskomu.

Budimpešta, 4. studenoga. „Magyar Nemzet“ pozdravlja simpatično ministarstvo grofa Stírgha.

Afera ministra Hohenburgera.

Beč, 4. studenoga. Jutrošnja „Oesterreichische Volkszeitung“ objavila je uvjete, uzo koje je dr. Hohenburger pristupio u kabinet grofa Stírgha. Iz objelodanjenih uvjeta proizlazi da su kabinetu vezane ruke od njemačkog narodnog saveza.

„Neue Freie Presse“ u večernjem izdanju objelodanjuje prave uvjete, a između tih nalazi se i taj, da će ministar pravde dr. Hohenburger imati podpunu neovisnost; u jezičnom pogledu da će se držati svojih stavnih načela; isto tako prepušten je njemu podpuna sloboda kod imenovanja sudaca te u svim dvojbenim pitanjima strukovnim i jezičnim. Stírgh bježe zadovoljan ovim uvjetima koje slavenski zastupnici drže uperenima protiv Slavena. Ova odkrića djelovačne neugodno.

Beč, 4 studenoga. Česi traže razjašnjenja o sadržaju uvjeta postavljenih od dr. Hohenburgera za uslup u ministarstvo. Poljaci su ogorčeni, a južni Slaveni pogotovo.

Tursko-talijanski rat.

Rim, 4. studenoga. Ministarsko veće zaključilo je mobilizirati pričuvnike rođene godine 1889., da se uzmognе operirati u Tripolisu gotom silom od 100.000 vojnika.

Carigrad, 4. studenoga. Zastupnik Djellalal Muribeg piše u novinama članak u kojemu zagovara da Turska pristupi trojnom savezu mjesto Italije.

Carigrad, 4. studenoga. „Tanin“javlja, da će talijanska flota napasti na otok Ghios.

Carigrad, 4. studenoga. Vjesti agencije „Stefani“, da je između Turaka i Araba došlo do nesporazuma, nisu istinitne.

Tripolis, 4. studenoga. Sin načelnika Tripolisa Hassuma paše ubijen je od Turaka radi sumnje da je u savezu s ocem.

Carigrad, 4. studenoga. Porta je prosvjedovala kod velevlasti radi grozota i nečovječtva koje počinju talijanski vojnici nad arapskim ženama i djecom.

Carigrad, 4. studenoga. Rešad beg brzojavlja, da Talijani ponovo ubijaju arapske žene i djecu. List „Ferdzumam“ piše: Neka znade Europa, da će se mi Talijanima ljuto osvetiti kako dolikuje junacima.

Carigrad, 4. studenoga. Preko 300 turskih oficira odputovalo je u Tripolis. Ratno veće zaključilo je mobilizirati dve brigade redifa, koji će odputovati na Kosovu, jer se je bojati nemira.

Za mir.

Carigrad, 4. studenoga. Predsjednik parlamenta Ahmed Riza upravo je predsjednik internacionalnog biroa zastupniku Vanderveldu u Briselj pismo, u kojemu podiže obtužbu proti velelastima radi krvoproljica.

Beč, 4. studenoga. Novinar Wright potvrđuje grozote nečovječnosti talijanskih vojnika. Nadjenje je 120 ženskih lješina razkomadanih.

Položaj u Ugarskoj.

Budimpešta, 4 studenoga. Opozicija obdržavala je konferenciju, na kojoj razpravljala o koracima koje vlada misli poduzeti da dokraći obstrukciju. Ako vlada uvede paralelne sjednice, opozicija progovorjavaće. Vjerojatno u tri sjednice na tjeđan razpravljati će se proračun, a u tri obrambena osnova. Vlada je danas zaključila početkom iduće sedmice počet borbu proti tehničkoj obstrukciji.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.) Vlastnik, Izdavatelj i odgovorni urednik: JOSIP DREZGA.

Br. 2239.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto občinskog liečnika u Pagu uz godišnju plaću od K 4000, što će primati iz občinske blagajne u jednakim mješevim predplatnim

obrocima, od kojih K 2400 kao občinskom liečniku, a K 1600 u ime liečničke pohode za liečenje stanovnika grada Paga.

Za pohode po selima imati će pravo na pristojbe i putne troškove.

Liečnik ima pravo na stalnost i mirovinu u smislu pokrajinskog zakona 28 veljače 1899.

Najtečatelji dokazati će ovlast na liečenje u zemljama zastupanim na Carevinskom Vieću i da poznaju podpuno hrvatski jezik.

Svakom je najtečatelju prosto obratiti se podpisom Upratiteljstvu za potanje obavijesti i razjašnjenja.

Rok natječaja traje do 30 studenoga o. g. a molbe imadu se prikazati podpisom.

Pag, 30 Listopada 1911.
Od Občinskog Upratiteljstva

Načelnik
F. Budak.

Prisjednik
I. Palčić.

koje hoće, da občavaju svoju kožu, narocito od lijetnih pješča, a koje hoće da dobiju i da odrežu meku kožu neka upotrebljavaju kod pranja samo STECKENFERDOV SAPUN od Ilijanovog mleka (Znak Steckenferd) od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E.

Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANČIĆ

VIS - STARIGRAD - VELALUKA

BOGATO SNABDJEVANA PODRUŽNICA
:: ŠIBENIK. ::

Pokućstvo
solidno i ukušne izradbe
može se dobiti uz veoma
nizke cene samo kod
dobro poznate trgovine

A. DELFIN, Šibenik.

tapetarska i devođeoška
- radionica -

Dobiva se u drogariji
V. VUČIĆA
- Šibenik -

- - - PAPIRNICA - - -
IDE SV. LUCIJA I SV. NIKOLA
IGRAČKE — DAROVI — IGRAČKE.

ARTUR GRIMANI I DRUG — ŠIBENIK.

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 5 REDAKA U „MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 10 PARA; ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VISE. ZA VIŠEKONTROLNO UVRŠTENJE POPUST. — PLAĆA SE UNAPRED.

TKO ŽELI KAKOVU OBAVIEST GLEDE NASHI OGLOSA U „MALOM OGLASNIKU“, DOBIT. — CE ODGOVOR SAMO ONDA, AKO NAM PRIPRAŠAJE MARKU ILI DOPISNU ZA ODGOVOR.

ZASLUŽBU Isprav mogu imati trgovci prodavatelji na upravu lista. Nač. čas je samo oglasi u „Hrvatske Rieči“. Tkо želi, neka se obrati nač. čas.

SLUŽBU TRAŽIŠ? Nač. čas je samo oglasi u „Hrvatske Rieči“.

STANOVE I SOBE trdi i žanjujući „Mali Oglasnik“ i „Hrvatske Rieči“.

UČITELJA Gimnastički trali „Hrvatski Sokol“ u Zagru, gimnastični vježba te troškovi prevoza i 18 k mrežice za posku ostala sokolskih društava u župi.

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVIA I GOSPO-
*** DARSKIH STROJEVA ***

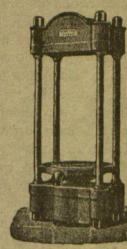
RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2 ::

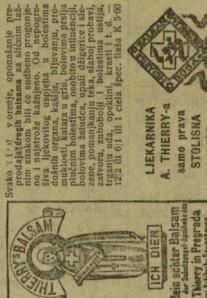
BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

Ljekarnice

A. Thierry-a Balsam

LEKARNIKA
A. THIERRY-a
samo prava
STOLINA
MAST,

pouzdani i sigurni uspeh, kod rana, pršljeva, odrški, ostvarujuće iz tada sve stane rana, te većinu pojedine bolne opereze, lichenia, itd. učini tako barem stop K 300.

Glavni izvoz :
Ljekarna k Angelu Štavu Adolfa Thierry-a
u Pregečci, Elzavetsko ka.

Dabiva se akro u svim ljekarnama. Na veliko u svim medicinskim

Castimo se obznaniti p. n. občinstvo, da oko prvoga dođućega mjeseca

u kući Ćićin na obali kod „Hotel de la Ville“

otvaramo

Prodaju naše čisto vunene štofe podpuno odgovarajuće englezkoj štofi, čisto vunenih pokrivača (kuverata) i narodnog suknja, a istodobno i

- - - KROJAČKI SALON - - -
sa vriednim, modernim i diplomiranim krojačem.

U stalnoj nadi, da će p. n. občinstvo ovakovo poduzeće poduprijeti, već unapred zahvaljujemo

Prva Dalmatinska Tvornica
Prediva i Tkala u Šibeniku
PAŠKO RORA I DRUG.

VANJSKE NARUČBE UZ POUZEĆE, NA IZBOR.

BLIŽA SE BOŽIĆ
URESI ZA DRVCE — DAROVI — URESI ZA DRVCE

Gospodarski pregled.

Jedan od uzroka skupoči.

U ovom običaju skupoči veliku ulogu igraju i karteli. Karteli imaju svoju dobru i svoju slabu stranu. Oni učvršćuju prilike proizvodnje i donekle trudnih sila, na drugoj pak strani čine ovisne konzumante, literante, pa i one koji od kartela izradjene stvari daju izradjuju, u tolikoj mjeri da odatle nastaju strašne gospodarske katastrofe. Monopoli znaju kartela ima za posljedicu, da se pojma povedne cene sasima gubi i karteli mogu udariti cenu po svojoj volji. Oni će na primjer, na umjetan način, budući je celi dotični materijal u njihovoj ruci, smanjiti ponude, da potražba a tim i cene bude veća.

Karteli imaju silan dobitak. Kartel željeza plaća svojim dionicarima 25 do 50 po sto dividende. Dobitak je zapravo mnogo veći, ali je sakriven pod raznim stavkama bilance. Pražko željezno-industrijsko društvo ima dionice od 400 Kruna, koje su danas vredne 2620 K., dokle sedam puta toliko. Tako isto ima ogroman dobitak wittkiškovo poduzeće, koje je monopoliziralo sve oklope. Dionice Alpinskog društva od 200 K. danas vredne 780 K. Dionice tvornice Škoda od 200 K. skočile na 480 K., ali za to radnicima je kao i prije.

Kartel pivovara ljetos je povisio cene pivu tobože radi nestašice hmelja, a onamo ima ga u skladišima preko 40 tisuća metričkih centi. Austrija je zapričela, da Rockefellerov trust monopolizira produciju petroleja u našoj državi, ali su ipak austrijski tvorničari povisili cenu od 27.50 na 35 K. Širitu je od 1 rujna poskoplja cena na 10 K. I slad je poskoplju, a kartelarni tvorničari opravdavaju ovi povisici usled pomanjkanja sladorne repe, dokim imaju je u skladišima još od prošle i predprošle godine za 266 tisuća metričkih centi. Pred 15 godina tisuća komada opeke vredila je 10–12 K., a danas plaća se 34–36 K. Usled poskupljenja opeke i gradnja kruča je mnogo skupljia, odatle skupli i stanovi u novim i starim kućama, pa zato i zemljište je skuplje.

Nije dakle samo skupoča živeća nego je obča skupoča. Meso neće postati jestljivo, makar otvorile se granice vanjskog proizvodnji i makar snizile se carine. Jedini put da se dođe do zdravijih odnosa jest borba proti lošim posljedicama kartela i pojedinjenje domaće producije. Treba spriječiti samovoljno dizanje cena za produkte koje su karteli monopolizirali za se.

Ove je misli razvijao na javnom predavanju u Ljubljani ženjalni gospodarski organizator slovenskog naroda zastupnik dr. Krek. Njemu je u poslu kartela povjeren važna zadaća. Kako u Austriji iz Njemačke ima najviše kartela, to je bečki parlament izabran poseban odbor, koji je dr. Kreku povjerio zadaću da izradi osnovu zakona o kartelima. Primi li se Krekova osnova, to bi Austrija bila prva država u Evropi koja bi imala kartelni zakon.

Koliko čovjek vredni?

Ljudski život uobiće neprocjenjen je. Tko naplati život djeteta majčinoj ljubavi, ili dragom život njegove vjerenice, a ženi dobrog muža? Ali ljudi hoće da svemu danu vrednost u brojkama, naravski vrednost razmjeruju, pa tako je nadošlo pitanje, koliko vredni jedan čovjek.

Odgovor na ovo pitanje daju nam u prvom redu osiguravajući društva, koja stavljuju na prvo mjesto umjetnike. Kralj glasovira Paderevski, pa glasoviti guslač Kubelik osigurali su svoju ruku za malenkost od 420.000 K., plesačica Maud svoje noge i ruke za 200.000 K., a engleska glumica miss Claire Lynch smatrala je najdragocjenijim na svom telu svoj vrat i svoje oči te ih je osigurala za svetu od 160.000 K.

Ali tko od nas običnih smrtnika može tražiti za svoje ruke 400.000? Trebamo dakle ueti u obzir običnog čovjeka i njegovu vrednost. Francuzi sudovi računaju proprije život jednog radnika na 75.000 K. Uzimajući ovu vrednost za podlogu, onda

desna ruka vredi 60.000 K., leva 36.000 K. Lieva nogu (golen) jednog radnika vredna je 50.000 K., jedna njegova nogu (u užem smislu) 42.000 K., jedno uho sa sluhom 4250 K. Oko je vredno 25.000, ali oba oka skupa 73.000 K. Jedna nozdrica ceni se na 2200 K., jedno rame 7300 K. Desni palac vredan je 14.000 K., lievi samo 11.000 K. Isto toliko vredan je desni kažprst, dočim lievi ceni se na samih 8800 K.

Crnogorski kralj i liepa francuzkinja.

"Korrespondenz Hungaria" donosi sa Cetinja jednu vrlo zanimivu pustolovinu kralja Nikole. Dugo se govorilo, da je kralj svoje zadnje putovanje po kraljevinu poduzeo na želu svoje supruge.

U kraljevog palači više vremena živila je kraljica drugarica jedna liepa Francuzkinja, koja je mnoge bila upravo zaludila. I siedi kralj bio je prama dražestnoj drugarici svoje suprige vanredno udvoran, pa kada je kraljica pred nekoliko tjedana boravila u Podgorici, odvezao je kralj s lijepon damom u automobilu. Sofera nisu sobom uzeli, jer je mlada francuzkinja sama znala upravljati automobilom. Ali na putu zaljubljeni par imao je tu nesreću, da se je susreo sa kraljicom, koja se vraćala iz Podgorice, i već sutradan kralj je sa kraljicom pošao putovanje po kraljevinu, a da to putovanje nije bilo prije u programu. Malo zatim dražestna Francuzkinja bi odputana i dobiti upravo kraljevsku odštetu od gmljenja preko Bara.

Plameni jezici.

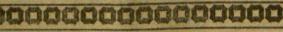
U subotu 28. listopada kasno u noći bili su putnici na željezničkoj liniji Marosvasarhely-Kocsard u Ugarskoj očevideći jednog strašnog naravnog pojava.

Posed Kissarmasa izgledao je obaviti u moru plamena uslijed prostranog progibanja zemaljskih plinova. Ovi su prouzročili katastrofu koja je nastala, da su nastale u zemlji široke razplukline iz kojih su probijali ogromni vatreni jezici. Taj se pojav širo u prostoru od 30 jutara. Vatreni stupovi se dizali za više sati. Bližnja željeznička pruga se srušila i uništeno je nešto oko 30 metara tračnica. U subotu u noći osjeliha se u okolicu trešnja i podzemno tunjanje. Pučanstvo je došlo na mjesto požara, ali je bilo upravo nemoguće približiti se.

Jedan željeznički čuvlar i njegova žena, probudjeni od potresa, upališe svjetlo, ali se plin, kojim je bila zasićena soba, upadio u silnu eksploziju, kojoj padaće žrtvom muž i žena.

Hrvati! Sjećajte se Družbe SS. Ćirila i Metoda.

— Hrvatska Tiskara —
(Dr. Krstić i drugi — ŠIBENIK)
Izrađuje najmoderniji — tiskarske radnje.

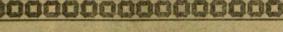

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvugdje
naše igrače karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igracičkih karata u Ljubljani.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. slijedeće
glavne prupe:

Trst—Metković A (poštanska)

Polažak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posle podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)

Polažak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne; povratak svake srede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)

Polažak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne; povratak svake nedjelje u 3 sati pr. podne.

Trst—Korčula (poštanska)

Polažak iz Trsta u utorku u 5 sati posle podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)

Polažak iz Trstavice srede u 5 posle podne; povratak u utorku u 6 sati prije podne.

Trst—Metković D (trgovacka)

polažak iz Trsta svake nedjelje u 3 sati pr. podne; povratak svake nedjelje u 2.30 posle podne.

Trst—Vis (trgovacka)

Polažak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne; povratak svaki četvrtak u 8.30 posle podne.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Hiparske radnje iz drvena za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
križni putevi, raspela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cjenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa
škrinjom, ne plaća naručitelj.

Papir i tuljeći za
cigaretе
ABADIE
PARIS
Dobivase u svim trgovinama

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zatim za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenosti, bilo uživanjem slabe, težko probavljive, prevrueće ili prehladne hrane, te si time navukli grčeve, nadimajući i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. Baldrianum pomaže osobitu u začetku bolesti, jer predusreće težke posljedice kao besaziju, vrtoglavicu i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samos-vitamina, dijetatog korena te sladorenja od trešnje i maline. Pored svog sastavka čini Baldrianum redovitom stolicu i okrepljuje uobičajeni organizam.

Budući da ne sadržaje nikakvih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibelji, koliko slabi bolestnici toli djece, bezbržno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u veče malu žličicu. Djeci i slabim razrijeđuje se toplim sladornom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Drniša, Triesna, Biogradu te ciele Dalmacije velika boča 4 K, manja 3 K.

Ljekarne u Šibeniku razrađuju 3 i više boča Baldrianum Dr. Engela uz snižene cene po cijeloj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum dra. Engel-a

Sirite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2.000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIĆI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPUTJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJEVE I UPRAVLJA VREDNINNE, DE-
VIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I NOVIZMESTVA OBAVLJAJU SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOZNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJE SREĆAKA NA OBROČNU ODPLACIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REV-
IZJA SREĆAKA I VREDNOSTNIH PAPIRA BEZD-
PLATNO. NO UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima. Izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cene su vrlo umjerene, te domaći potrošaoci ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe se izvana.

- NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. -

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2·40   Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1·40

      "   "   II-e   "   1·60   IV-e   "   .80

PRIJE UPORABE

POSLE UPORABE